

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Bazı Kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Sebahat TUNCEL

İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	-kişileri Kadın Erkek Fırsat Eşitliği			
Esas Komisyon	Anayasa			
Tarih:	07 Kasım 2013		E. No: 2/1828	
Ysm.Uzm.	Esk.Yrd.	Başkan	Gn.Sok.Yrd.	Gn.Sek.
				
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
04 Kasım 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
04 Kasım 2013
NO: 254817

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de siyaset tarihsel olarak erkek egemen bir şekilde kadını dışlayan bir şekilde gelişmiştir. Sadece sermaye ve güç sahibi küçük bir azınlığın yapabildiği siyaset elitist bir siyasettir. Siyasetin toplumsallaşmadığı, yani insanlar kendi kararlarını kendileri almadığı sürece gerçek bir demokrasiden bahsetmek mümkün değildir. Bu nedenle kadınların karar alma süreçlerine dahil olması ve bu alanda mücadele edilmesi önemlidir. Erkeklerin, kadınların özellikle siyasette karar alma mekanizmalarında bulunmaması için yarattığı engelleri aşmak için yani bir anlamda kadın erkek eşitliğinin toplumda sağlanabilmesi için bazı önleyici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Dünya’da ve Türkiye’de kadın hareketlerinin kadın kotasının her aşamada uygulanması için mücadele etmesi sonucu büyük kazanımlar elde edilmiştir. Bugün TBMM’de kadın milletvekili temsiliyeti Türkiye tarihinde en yüksek oranına ulaşarak %14’e yükselmiştir. Ancak bu oran hala OECD ülkelerindeki kadın temsiliyet oranından çok daha düşüktür. Kadınların eşit temsil hedeflerinin de altındadır. BDP’den önce parlamentoya 2007 yılında giren DTP’nin uygulamaya başladığı %40 kadın kotası 2013 yılına gelindiğinde ciddi kazanımlara sebep olduğu görülmektedir. DTP’nin kapatılmasından sonra BDP’de de partinin her organında kadın kotası uygulaması ve kadınlara pozitif ayrımcılık ilkesi devam etmiştir. Böylelikle fiiliyatta kadınlar artık siyasetin içerisinde kendi politikalarını daha etkin olarak üretir hale gelmiştir.

DTP’nin uygulamaya başladığı eşbaşkanlık sistemi de kadınların kendi adına siyaset yapabilmelerini sağlamak adına, iktidarın eril yapısını dönüştürmek adına uygulanan bir önleyici tedbirdir. Başkanlık gibi iktidarın en merkezileştiği bir konumda iktidarın paylaştırılması ve kadın erkek arasında dağıtılması büyük bir dönüşüme neden olmuştur. Erkek egemen anlayışın engellemelerine, yok sayan tavrına rağmen kadınlar bu sistemden vazgeçmemiş, mücadele etmişlerdir ve geline nokta da AKP iktidarı demokratikleşme paketine eşbaşkanlık sistemine dair yasal değişikliği de koymak zorunda kalmıştır. Esasında DTP’nin bu adımıyla fiiliyatta zaten eşbaşkanlık uygulanmaya başlanmıştır, kadınlar yasal değişikliğe mecbur kalmadan kendi kazanımlarını elde etmiştir ve bugün pek çok siyasi parti eşbaşkanlık uygulamasına başlamıştır. Çünkü eşbaşkanlık sistemiyle kadınların karar alma mekanizmalarına daha etkin katıldıkları, politika üretip uygulayabildikleri görülmüştür. Bu anlamda eşbaşkanlık sisteminin genişletilerek Belediyelerde de uygulanması kadınların alanlarını daha da genişletebilecek bir adım

olacaktır. Dünyada bilindiği kadarıyla belediyelerde eşbaşkanlık sistemini uygulayan bir ülke bulunmamaktadır. Bu anlamda Türkiye dünyaya da öncülük edecek önemli bir değişiklik yapma imkanını yaratacaktır. Türkiye’de kadınlar yerel yönetimlerde neredeyse hiç yok durumdadır. Belediye başkanlıklarının sadece %0,90’ı kadınlardan oluşmaktadır. İl genel meclisinin %3,51’i kadınlarda oluşmaktadır. Belediye meclisi üyeliğinde ise %4,54 kadın üye seçilmiştir. Dolayısıyla belediye başkanlıklarında neredeyse hiç olmayan kadınlar yerel yönetimlerde söz sahibi olamamaktadır. Oysa ki kadınlar yerelde doğrudan çevre, park, hastane, yol, temizlik, su, imar gibi pek çok alanda hem en çok etkilenen, dolayısıyla sorunları en iyi bilen ve çözüm üretebilecek kesimdir. Çünkü kadınlar yaşamı ören ve yaşamda her alanda çözüm üretenlerdir. Özellikle kadınların yerelden siyasete ve karar alma mekanizmalarına katılmalarının daha kolay olduğu düşünüldüğünde belediyelerde eşbaşkanlık sisteminin uygulanması kadınlar için önemli bir kazanım olacaktır.

Bu amaçla “BAZI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ” hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Siyasi partilerde başkanlık sisteminin tekil temsiliyeti yerine eşbaşkan sistemi uygulaması getirilerek, partinin en üst düzey temsil organından başlamak suretiyle cinsler arası eşit temsil sağlanacaktır. Eşbaşkanlık sistemi ile kadının başkanlık kurulundan itibaren siyasette eş düzeyde sorumluluğu ve temsiliyeti sağlanmış olacaktır. Bu bakımdan, eşbaşkanlık organının kanunla garanti altına alınması gerekmektedir.

MADDE 2- Madde 1’de gerekçesi belirtilmiş olan eşbaşkanlık organının kanunla garanti altına alınması durumu, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun tümünde yapılacak değişiklikler için geçerlidir.

MADDE 3- Belediyeler Kanununda değişiklik yapılarak siyasi partilerde fiili olarak uygulanan ve yasal olarak da uygulanmasının yolunun açılma hazırlıkları yapılırken aynı gerekçelerle belediyelerde de eşbaşkanlık sisteminin uygulanması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Belediyeler Kanununda yapılan değişiklikle Seçim Kanunu uyumlu hale getirilmesi hedeflenmiştir.

MADDE 5- Belediyeler Kanununun bütününde başkanlıkla ilgili tüm ibarelerin “eşbaşkan” olarak değiştirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 6- Yürürlük maddesidir.

MADDE 7- Yürütme maddesidir.

BAZI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununu'nun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 13-Siyasi partilerin merkez organları büyük kongre, bir kadın ve bir erkek temsiliyetinden oluşan Eş Başkanlık ve diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organlarından ibarettir. Bu organların isimleri ve üye sayıları tüzüklerinde gösterilir.

Parti tüzüğünde, partinin gayesine uygun olarak, danışma ve araştırma amaçlı ihtiyari kurullar da teşkil olunabilir.

İhtiyari kurulların görev ve yetkileri ve üyelerinin sayısı ve seçilme usulleri tüzüklerinde gösterilir.”

MADDE 2- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunun bütününde geçen “genel başkan” ibaresi “Eşbaşkanlık” ibaresi ile değiştirilmiştir.

MADDE 3- 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 37. Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Belediye Eşbaşkanı

Madde 37- Belediye eşbaşkanları biri kadın biri erkek iki kişiden oluşur.

Belediye eşbaşkanları, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcileridir.

Belediye eşbaşkanları,

ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilir.

Belediye eşbaşkanları, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz;

profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.”

MADDE 4- 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 1. Maddesinde bulunan “belediye başkanı” ibaresi “belediye eşbaşkanları” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 5- 5393 sayılı Belediyeler Kanunun bütününde geçen “Belediye Başkanı” ibaresi “Belediye Eşbaşkanı” ibaresi ile değiştirilmiştir.

MADDE 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.